

BUITEN

23^E JAARGANG N^O. 30

ZATERDAG 27 JULI 1929

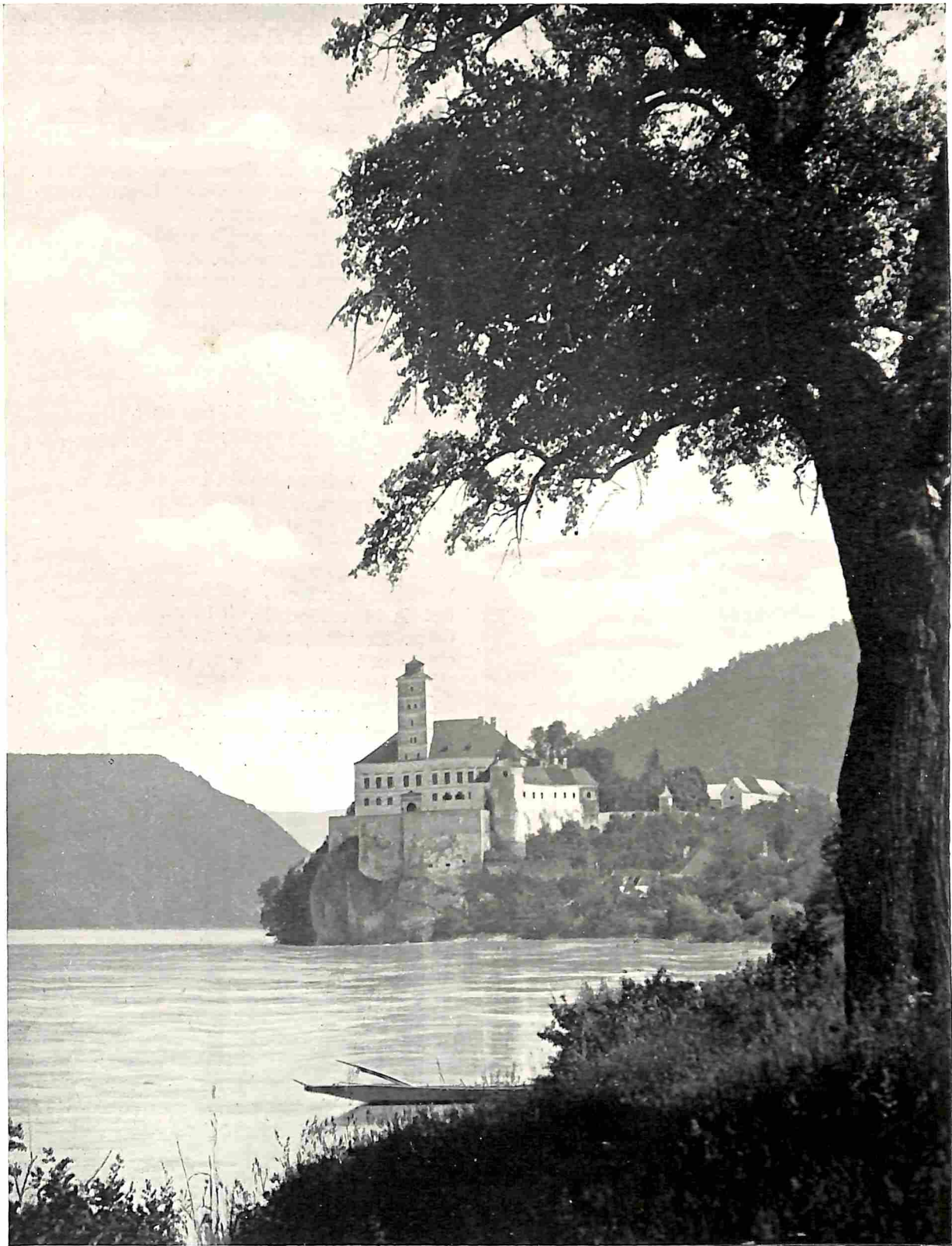

Foto Ost. Lichtbildstelle

DOOR DE WACHAU. SCHÖNBÜHEL AAN DE DONAU

Redactrice: RO VAN OVEN

INHOUD:

GALATEA EN HANS BRIL, DOOR JAN WALCH (30)	BLZ. 350, 360
EEN NIEUWE WEDSTRIJD: KORTE VERHALEN . . .	BLZ. 351
ZUIDERHOF (GEÏLL.), DOOR RO VAN OVEN . . .	BLZ. 352—355
DE BEWAARSCHOOL VAN GEZUSTERS SMIT, DOOR TANTE VAN TOENTERTIJD	BLZ. 353
VAN EEN TOCHT DOOR DE WACHAU (GEÏLL.), DOOR A. WASCHNITIUS	BLZ. 349, 355—356
STAARTDIENSTEN, DOOR W.	BLZ. 356
OP ZOEK NAAR DE ROERDOMP (GEÏLL.), DOOR D. M.	BLZ. 357—359
AAN DE STILLE ZUIDZEE (GEÏLL.), DOOR Dr. GAY STEVENS	BLZ. 358—360
IN HET RIJK DER STILTE (DE SCHRIK DER LUCHT), DOOR CHARLES G. D. ROBERTS (7)	BLZ. 360
ONTVANGEN UITGAVEN	BLZ. 360
ROZENPERGOLA TE LAREN (ILLUSTRATIE)	BLZ. 360

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Men gelieve alles wat de Redactie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Redactrice Mw. Ro van Oven, Emmastr. 15, Amsterdam, stukken voor de Administratie aan de Uitgevers N.V. Scheltema & Holkema's Boekhandel en Uitgevers-Mij., Rokin 74—76, Amsterdam, Met de toevoeging: „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam- en adresvermelding wordt verzocht, ook achter op de foto's

Nieuw verschenen nummers 25 ets., oudere 50 ets.

GALATEA EN HANS BRIL

30)

DOOR JAN WALCH

HALEWIJN keek even op hem neer — Háns moest de oplossing van al deze raadsels geven; van hem moest men hooren, hoe die wonderlijke geschiedenis in elkaar zat. Wie was die Stolloway, aan wien die Marx, die ongunstige politievlegel, Gally zou „overleveren”?! Natuurlijk was zoo'n heerschappij omgekocht; maar dan nog . . . Zijn bloed voelde hij koken; was Stolloway aanwezig geweest, hij zou, zonder iets naders van hem te weten, hem naar de keel zijn gevlogen. Nu uitte zijn woede zich voorloopig tegen Marx. En hij zei:

„Dien Marx heb ik altijd een ongunstig individu gevonden”. Over Stolloway doorpraten kon hij niet; hij zou zich dan onbescheidenlijk in familiegeheimen hebben gemengd.

De instemming scheen Hans wat op te wekken. „Hij heeft dat telegram gisteren verzonden”, zei hij.

„Wát? Om uw zuster hierheen te lokken? En is 't dan onwáár? Laat hem dan dadelijk arresteeren! Hoe hebt u 't toegelaten!”

„Laat ik nu eens even een paar vragen doen”, kwam Galatea kalmeerend. „Is het waar, dat je al je geld kwijt bent, Hans? Ja of neen?”

Hans knikte, en zei stumperig: „Ja”. „En nog véél meer”, voegde hij er na een poosje, meelij-behoefstig aan toe. „Ik . . . ik . . . zit diep in de schuld; diep . . .”

„Bij Stolloway?” vroeg Gally geduldig en kalm-uitlokkend, als sprak ze tot een kind.

„Eerst heb ik een schuld aangegaan van tienduizend gulden om 't systeem te leeren, bij een jongmensch; 'n erg nèt jong-

mensch; z'n naam . . . die staat in de schuldbekentenis . . . Ik zal . . .” Hij scharrelde in den binnenzak van zijn jas en haalde het stuk te voorschijn.

Galatea zag het snel even in.

„Maar daar staat *Stolloway*”, riep ze verbaasd uit. Er is een naam doorgehaald; dien ik niet meer lezen kan, en daarboven is gezet „*Stolloway*”. En't is geen tien, maar twintig-duizend gulden”.

„Dat zal ik je vertellen”, antwoordde Hans met schooljongensachtig schuldbewustzijn. Ik ben erin geloopt. Ik heb eerst met spelen gewonnen; en 't systeem leek me goed. Maar toen 't me zoo meeliiep, „veine” noemen ze dat, toen heb ik ook op allerlei andere manieren gespeeld. Stolloway had al door „tegen” gespeeld; en hij tartte mij, en . . . ik weet niet, ik weet héúsch niet”, kwam hij klaaglijk, „hoe 't allemaal gegaan is; — Marx stond erbij; hij was me nagereisd; ik geloof vast, dat hij toen al met Stolloway in verbinding stond; maar als ik gewonnen had, dan zou hij wel bij mij in dienst zijn gebleven; maar . . .”

„Dus eigenlijk”, viel Galatea, daar hij zweeg, in — en ze zei het als mijmerend-constateerend — „eigenlijk speelden jellui om mij”.

Hans kromp nog dieper in elkaar.

„Ja, — want Marx diende den winnaar; den rijke; en hij zou mij aan Stolloway . . .”

Ze merkte Hans' verslagenheid, en hield op met haar overwegingen. Zakelijk vroeg ze:

„Maar hoe zit dat nu met die schuldbekentenis?”

„Toen ik was begonnen te verliezen, — „déveine” noemen ze dat hier — nou, die déveine was verschrikkelijk; en dat zag Marx ook. En tóén is hij mij komen opzoeken; en toen zei hij, dat hij me helpen wou om aan geld te komen . . . En dan kon ik doorspelen . . . En hij vroeg of ik geen voorwerpen of papieren van waarde bij me had; en ik was blij dat ik weer eens een bekende sprak; en ik zei: alleen een schuldbekentenis . . .”

Gally glimlachte zacht-ironisch bij deze vermelding van een „papier van waarde —”

„En toen zei Marx: dat is al voldoende. Met úw naam eronder —”

En zekere armetierige fierheid lichtte nog even bij deze woorden over Hans' trekken. — Hij herhaalde: „En hij zei: dat is al voldoende. 't Is alleen maar om uw identiteit te doen. Ik vind, met *dien* naam wel iemand die de schuld overneemt en er u nog tienduizend bij-leent”. Ik moest alleen maar met een paraafje in blanco een verandering goedkeuren . . .”

„En dat hebt u gedaán?” vroeg Halewijn.

Hans knikte benepen; en benepen zei hij:

„Ja” —

„En toen ging het spel voort?”

„Ja; — dat móést ik toch wel . . .”

„Tegen dat heer . . . dien meneer Stolloway?”

„Ja”.

„En u *wist* toen, dat *hij* u 't geld geleend had?! Natuurlijk met de bedoeling, u er heelemaal in te werken?! En u wist, dat — hóé weet ik niet, maar in elk geval, . . . dat die kérél”. — Halewijns stem barstte in dit woord los — „dat die aanspraak maakte . . . op . . . uw zuster!!”

Het was bijna in een snik van verteederd, dat Halewijn's stem eindigde.

Hans knipperde als eenig antwoord benauwd met de oogen. Hij was zoo armzalig, dat zelfs de woedende verontwaardiging van Halewijn dit geen object van aanval meer vond. Zooals een stier in de arena niet meer op de verformfaaide resten van een vernietigd paard instormt, maar zich weerzinnig afwendt.

Intusschen, — hij kon het hier niet bij laten. Galatea liep gevaar! Dit deed hem in onrustige fronsing zijn gedachten weer verzamelen. Het was geheel een strijd tusschen hem en Hans geworden. Galatea zat er roerloos bij; in een vreemde ontogenheid staarde zij vóór zich. En — de gedachte schoot door Halewijn's ontroerden geest — zoo zat zij daar weer *als inzet* . . . Gelijk zij in den geest aanwezig geweest was bij het roulette-duél tusschen Hans en dien vervloekten andere . . .

Na een pauze, waarin strakke en sereene peinzingen door de kamer bogen en braken, sprak Halewijn, beheerscht en geestkrachtig:

„Ik zou zoo gráág helpen. Maar ik . . . ik weet niets van

al die verhoudingen, *familie-verhoudingen*”, haastte hij zich er aan toe te voegen — „Dat hóéft ook niet; als ik maar weet: kan die man eenig recht op juffrouw Bril laten gelden?” „Neen”, schudde Hans. De ander keek naar Galatea om van haar een bevestiging van deze uitspraak te krijgen, maar zij scheen het gesprek niet te hooren.

„Welnu dan — Waar is u dan bang voor? Het geld, dat komt terecht! Twintig duizend gulden, dat is te betalen, desnoods direct. Ik hoef u niet te zeggen, dat ik . . .”

Hans bleef onder het mooie aanbod even verdoken en verschrompeld. Halewijn voelde zich tasten in een afgrond van onbegrepen moeilijkheden. Terwijl hij zocht, wanhopig zocht in de onrustige stilte naar een steunpunt, werd er aan de deur getikt.

Hans kromp nog dieper ineen. Het scheen een zielverlaten hoopje kleeren, in den diepen fauteuil. Ook Halewijn scheen, door de dreiging der onbekende gevaren, iets van bijzondere en lugubere beteekenis in dezen tik te ontwaren. Er was een vastberaden heldhaftigheid in de wijze waarop hij naar de deur schreed. Waarop intusschen, omdat het zoo lang duurde, nóg eens werd geklopt.

Met een ruk trok hij de deur open. En stond tegenover een chasseur-tje, een knopenjongetje, het platbollige petje schuin tegen het hoofd, den stormriem onder de kin. Wat hem wel iets krijgshaftigs gaf, maar hem toch niet tot een vreesinboezemende verschijning vermocht te maken. „Cour-rierre”, zei hij, met de rustige onbeschaamdheid zijn stand eigen, in Italiaanschig Fransch. En reikte den snel-ontstrakten Halewijn een pakje couranten en een brief. „Professore Briel-le”. En rap zwaaide hij weer weg naar de trapleuning, die zijn gebruikelijk vervoermiddel was.

Het waren ochtendbladen van den vorigen dag. „Over de dans-uitvoering”, zei Halewijn, door de meevallende verschijning van het groepje in-eenen weer in het besef eener schooner wereld neergestreken. „En een brief voor u, professor”. Hij wierp dien op de tafel, en Hans liet hem daar liggen. Zijn voortreffelijke oogen hadden op den bedrukten bovenrand der enveloppe het adres van Goldsman's kantoor gelezen.

Galatea nam geen notitie van de couranten. Wel kwam zij bij uit haar mijmering, maar al haar aandacht was op den brief gevestigd. Met een blik, die ook langzamerhand over Halewijn het besef bracht, dat daar een fatum lag. In een poging aan welks slagen zijn matheid zelf niet geloofde, zei hij nog:

„Moet u de couranten niet eens even zien? Het is toch altijd de moeite waard, niet waar, te zien hoe u over de harten van de menschen hebt getriumfeerd . . . Hoe u die hebt opgeheven”.

Tot zijn innerlijke verwondering ging Galatea op deze uitnoodiging in.

„Ja”, zeide ze, kalm en sereen, „dat is het. En ik wil het ook even zien”. — Maar de verraste vreugde die Halewijn, ongeloovig, een oogenblik in zich voelde, legde zich dadelijk weer, geëffend door de onwezenlijk droomige gebaren, waarmee zij de bladen aanvatte. En terwijl zij met stille oogen, onder zijn gretig spiedenden en naar meerdere emotie hunkenrenden blik het eene blad doorlas, voelde hij, dat hier een door geen menschelijke lof of blaam te verhinderen fatum, een vreemd en hoog en verkillend fatum over hen naderende was.

Toen Galatea het ééne blad uit had legde zij het neer. Met vragende oogen — door haar even toestemmenden knik beantwoord — greep hij ernaar, terwijl zij het andere blad opnam. Het was een onhandig geschreven, slecht gestileerd verslag, waarin evenwel de emotie, die heel den schouwburg had ondergaan, voelbaar was. Met blijden blik, maar bedwongen door haar vreemde rust, nam hij nu ook het andere blad, door haar na korte inzage neergelegd. Het was vol van dezelfde sensatie, meer litterair en minder direct onder woorden gebracht. In elk geval, de triomf was volkomen. Maar Galatea bleef een poos zwijgen, en in de kamer was de onsterfelijke stilte. Toen zij begon te spreken, boog hij het hoofd, voelende dat hier zijn lot voltrokken werd, en dat hij enkel eerbiedig aanvaarden moest. Want het was meerder dan dát, wat nu gebeurde.

Galatea zeide — rustig, en met een vreemde luchtigheid zeide zij het:

„Zoo is ons lot dan uitgespeeld. Wij hebben beiden de menschelijke mogelijkheden ervaren. Door wat door ons heen kwam van de menschen, en wat van ons uitging”.

Hans kwam een beetje overeind. Luisterde met een stille, gedweeë aandacht. Toen scheen hij iets te willen zeggen.

„Je hoeft mij niets te zeggen, Hans. Ik heb alles begrepen. Ik hoef ook dien brief niet te openen. Hij kan teruggaan, deze wereld in”.

Zij nam een potloodje uit haar taschje, en schreef er met groote letters op:

Parti.

„We zullen hem straks posten”, ging zij voort. Het is onze laatste boodschap aan de wereld.”

Zij trad op het balkon, en wenkte de anderen tot zich.

„Zie je daar dat jacht? Ik wist, dat het er was. Ik weet, dat als wij er aan boord gaan, de bemanning ons zal gehoorzamen. Zij wachten een nieuwen meester en een nieuwe meesteres. Zij zijn lieden van de zee, zij doen weinig aan het nuttelooze werk van vragen stellen. En wij zullen hen betalen, Hans. *Jij* zult hen weer kunnen betalen . . .”

Zij zweeg. De beide mannen wisten dat de woorden van haar woorden van Waarheid waren. In gedachten zag Halewijn het blankvleugelige jacht al voortgaan en wegnevelen in de blijde blinding der zon, wegs meltend wit over het klare blauw. En in zijn hart zwol een stomme smart. Doch hij wist ze te menschelijk om ze tegenover Haar te kunnen uiten.

Doch zij wist.

„Heb geen verdriet, Halewijn”, zei ze hem met speelsche en moederlijke streeling zijn haar beroerend. „Heer Halewijn, zoek een maagdekijn . . .”

Hij slikte het brok der smart weg. Het is een wonder, zoo heerlijk als de ironie is van het verhevene.

(Zie vervolg blz. 360)

EEN NIEUWE WEDSTRIJD

KORTE VERHALEN

De foto-wedstrijd, door „BUITEN” uitgeschreven, heeft uitnemende resultaten opgeleverd, gelijk de lezers van „BUITEN” gedurende de afgelopen maanden hebben kunnen aanschouwen. Daarom meenen wij, dat een nieuwe wedstrijd de belangstelling van vele onzer lezers zal wekken. Ditmaal willen wij hen, die beter de pen (of schrijfmachine!) dan het fototoestel hanteeren, gelegenheid geven met elkaar te wedijveren in de kunst van het vertellen.

VOORWAARDEN

We vragen *korte* verhalen, liefst over een onderwerp dat in verband (mín of mèer verwijderd) staat met „BUITEN”, met het buitenleven.

De verhalen, die 800—1200 woorden mogen bevatten, moeten worden ingezonden vóór 1 September 1929 en geadresseerd worden aan de Administratie van het weekblad „BUITEN”, Rokin 74—76, Amsterdam. Op de enveloppe dient te worden vermeld: Wedstrijd „Korte Verhalen”.

Iedere inzender mag slechts één verhaal insturen.

PRIJZEN

Als prijzen worden uitgelooft:

Walter Crane: Kunst en Samenleving.

Emilie Kerckhof: Java.

Een jaar-abonnement op „BUITEN”.

Verder een aantal premies:

Charles G. D. Roberts: Menschen en Dieren.

Charles G. D. Roberts: Hoeven en Klauwen.

Ellen: Twee vrouwen.

Ellen: Een Vriendschap.

De met een prijs bekroonde verhalen zullen in „BUITEN” worden gepubliceerd en gehonoreerd resp. met f 50.—, f 35.— en f 20.—. De met een premie bekroonde verhalen zullen eveneens gepubliceerd worden en gehonoreerd met f 15.— per stuk. Uit de niet-bekroonde zal een keuze worden gedaan: deze zullen (na overleg met den auteur) in „BUITEN” worden opgenomen tegen het gewone honorarium.

JURY

De bekroningen zullen worden toegewezen door een jury, bestaande uit: Mr. P. H. RITTER, Hoofdredacteur van het Utrechtsch Dagblad, Mevrouw M. C. VAN ZEGGELEN, letterkundige, Mevrouw RO VAN OVEN, Redactrice „Buiten”.

Foto C. J. Steenberghe

HET LANDHUIS „ZUIDERHOF”

ZUIDERHOF

TOEN ik in den zomer van 1928 het landhuis „Zevenende” bezocht, werd ik getroffen door het groote verschil, dat bestaat tusschen het landhuis van den forens en de landhoeve van den geboren en getogen plattelander. En ik meende, dat in het Gooi slechts dit onderscheid te constateeren valt. ☞ Maar toen ik nu dezen winter, op eenzelfde onderzoekingstocht als dien ik ondernomen had naar „Zevenend”, te Naarden het landhuis aanschouwde door de heeren Dudok van Heel bewoond, door den architect Jan Rebel te Laren gebouwd, toen kwam ik tot het inzicht, dat naast de beide bovengenoemde categorieën er nog een derde categorie inwoners van Gooiland bestaat. En ook deze heeft

haar traditie, die zich weerspiegelt in haar behuizingen. Het zijn zij, wier voorouders zich meer dan 100 jaar geleden, lang voor de forensen-invasie begon, in het Gooi hebben gevestigd. De traditie van deze families, die hun bezit zooveel mogelijk onaangetast wenschen te handhaven, ook in onzen tijd van belastingen en nieuwbouw, heeft ze gemaakt tot een gesloten geheel, volkomen verschillend van de forensen-saamhoorigheid, voor wie de stad toch nog steeds de bekoring heeft, die iedere geboorteplaats op haar oorspronkelijken bewoner uitoefent. ☞ Geheel en al verschillend ook van erfgooiers en inheemsche boeren, die niet worden geraakt, of indien het dan ook in den laatsten tijd geschiedt, slechts uiterst oppervlakkig worden geraakt door de beschaving van dezen tijd. ☞ Toch zijn ook deze families, ofschoon zij wel degelijk in zich opnemen dat wat de cultuur biedt, evenals de erfgooiers, vast verbonden met den grond, die sinds zoo lange jaren reeds hun eigendom en hun erf is: ze kennen er iederen boom, ieder stuk weiland en het wordt naar hun vermogen verzorgd met een intense liefde voor al, wat met de oude genoegens van het landleven in betrekking staat. Dit landleven is ondenkbaar zonder dat het paard er een eerste rol speelt. Gelijk dan ook op „Zuiderhof” een deel van het vroeger bekende „Flevo-Rama” het geval is. ☞ Aanstonds nadat we den toegang zijn doorgestaan, komen we bij de stallen, met garage en tuinmanswoning onder één dak vereenigd, tezamen vormend één geheel, dat vagelijk denken doet aan Noorsche bouwtrant, aan een oude Vi-

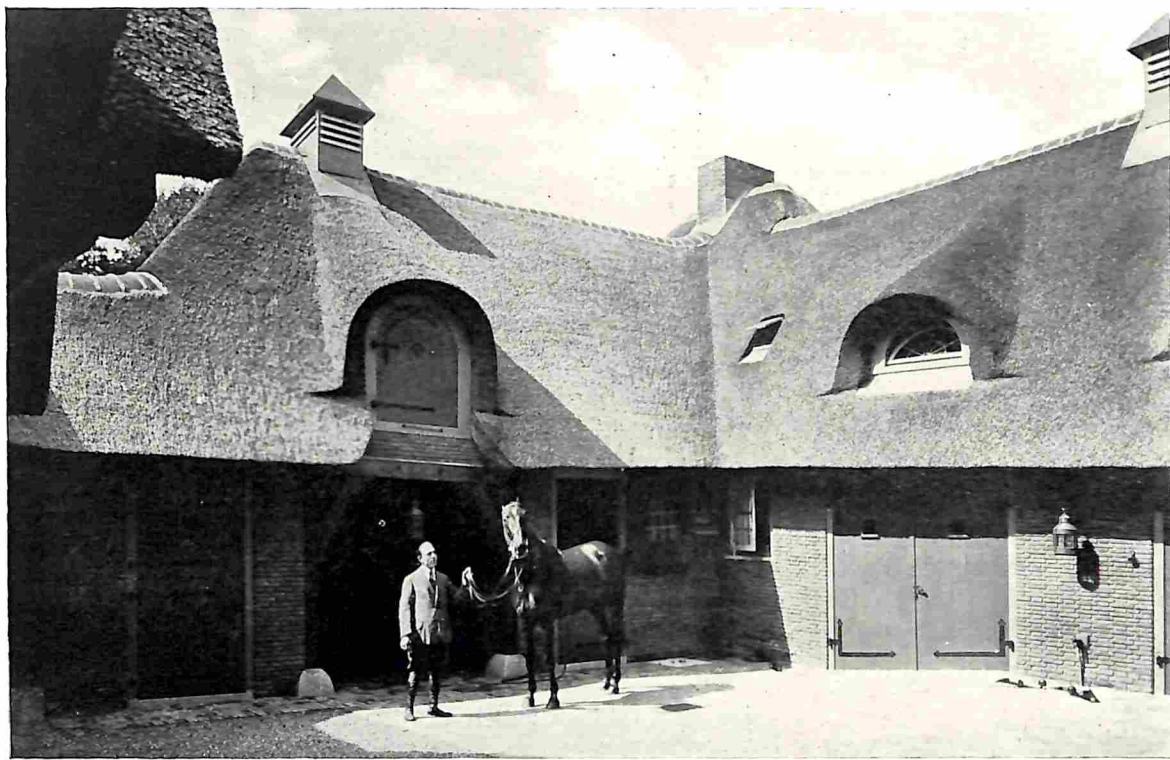

Foto C. J. Steenberghe

ZUIDERHOF. BINNENPLAATS VAN DEN STAL

27 Juli 1929

BUITEN

kingshal. Rondom de binnenplaats scharen zich de van alle modern comfort voorziene bedrijfswoningen, waar aan den paardenstal evenveel, zoo niet nog meer zorg werd besteed als aan de stalling voor de alles-verdringende auto. En als we de prachtige vossen zien, die in dezen model-stal zijn gehuisvest, dan begrijpen we de trots en de liefde van den eigenaar voor de ranke edele zachtmoedige dieren, dan begrijpen we, dat niets werd gespaard om deze paarden voortreffelijk te huisvesten. Het geheele gebouw, ook de stalling, is van centrale verwarming voorzien; boven de stallen bevindt zich de hooizolder, waarvan het voer door een speciale inrichting gemakkelijk naar beneden komt. En geheel van geglazuurden steen zijn de wanden, in vroolijk blauw is het ijzerwerk van de boxen, betimmeringen en zolderingen van Amerikaansch grenen, geveerd, licht en lucht hebben er ongehinderd toegang. Denzelfden practischen en toch verre van nuchteren geest, die bij de inrichting van het voorgebouw aanwijzingen gaf aan den bouwmeester, opdat schoonheid en bruikbaarheid zouden samengaan, vinden we terug in het op eenigen afstand gelegen woonhuis. Nog bleef een ruim terrein rondom het huis bewaard voor tuin en park. Maar de honderden bunders, door den overgrootvader van den tegenwoordigen eigenaar gekocht, werden onder de nakomelingen verdeeld, zoodat thans een viertal woonhuizen, alle toebehoorend aan de familie Dudok van Heel, op dit terrein worden aangetroffen. Zonder hekbegrenzing echter, als betaamt bij familiebezit; zoo was 't ook mogelijk de oude beukenlaan te handhaven, die doorloopt over Oud-Bussum en Berghuis. Wonderlijk gevormd zijn sommige boomen: in 1812, bij het beleg van Naarden, werden van sommige de koppen afgeschoten. Maar keeren we nu terug naar het landhuis zelve, dat zich, zonder eenige opzettelijkheid, aanpast bij de omgeving. Het landelijk karakter bevestigend met zijn rieten dak, het heerlijk karakter door den rustig-statigen, haast symmetrischen bouw. Er is nergens opzettelijk gestreefd naar een moderne vormgeving. Eerder is, zij het in andere verhouding, in de structuur iets terug te vinden van het intrinsieke wezen van het landhuis, als de Amsterdamsche kooplieden eenmaal langs de Vecht bouwden. Maar de steedsche allure ontbreekt geheel: de Gooische boerenhoeve, met zijn lagen, breeden bouw, heeft ook hier den bouwmeester blijkbaar inspiratie gebracht. Degelijk, solide, maar uiterst eenvoudig is zowel ex- als interieur. Volkomen-Hollandsch, volkomen weergevend de geaardheid van den bewoner. Weinig kleur werd aangebracht: het huis werd geheel opgetrokken van éénkleurige, dunne roode handvormsteen, waarin aan de buitenzijde alleen de luiken, groen- en rood geschilderd, en de kleine glas-in-lood-ruitjes iets meer tinteling brengen. Slechts in de hal licht iets meer fonkeling door de gekleurde wapens van de zes Gooische gemeenten, door den glasschilder P. W. van Baarsel gezet in de hooge trapvensters. Maar overigens is aan het simpele materiaal het woord gelaten: eikenhout, teak- en grenenhout, benevens celotex voeren den boventoon. Daardoor wordt bijzonder de nadruk gelegd op voortreffelijke, harmonische verhoudingen tusschen deuren en wanden, tusschen de donkere lambrizeering en de witte muren, verhoudingen, die stilte en rust, in volkomen overeenstemming met de natuur rondom, suggereeren en bevestigen. Geheel in overeenstemming met den symmetrischen opzet van het huis zelve, duidend op een evenwichtigheid van geest, die slechts geboren en gehandhaafd wordt daar, waar de natuur met den regelmatigigen terugkeer der seizoenen niet belemmerd of vervormd wordt. Wat niet betekent, dat in andere omstandigheden, een ander evenwicht in

Foto C. J. Steenbergh

ZUIDERHOF. SCHOUW IN DE ZITKAMER

minder symmetrische verhouding, niet even voortreffelijke uitkomsten levert. Maar in deze omgeving met deze traditie, voor deze bewoners is het huis „Zuiderhof” met zijn bijgebouwen volkomen harmonisch door Rebel geconcipieerd en voltooid.

RO VAN OVEN

De bewaarschool van gezusters Smit

TEGENWOORDIG is „bewaarschool” geen woord meer. Natuurlijk, ik weet het wel, het is heel mal om de kinderen zoolang te „bewaren” voor de moeders. Men moet ze iets léeren, en wel volgens een bepaalde rich-

Foto C. J. Steenbergh

ZUIDERHOF. HOEKJE IN DE HEERENKAMER

ting. Ze moeten „voorbereidend onderwijs genieten”, 't liefst volgens Montessori. En onze bewaarschool deugde dus in geen enkel opzicht. Want de gezusters Smit hadden geloof ik heelemaál geen richting. Maar we leerden er wel, dat moet ik tot de verdediging van de dames Smit aanvoeren; we bleven er zelfs tot ons zevende jaar, en waren dan rijp voor de tweede klasse Lagere School. Bewaard werden we er bovendien den heelen dag; we aten er boterham ook. Nog zie ik de trommeltjes, met „Mijn twaalfuurtje” er op; er waren mooie bij, goud of zilver gevlamd, en in de drinkglasjes was een groote luxe en verscheidenheid. Er waren gele, met een blauw oortje, en omgekeerd blauwe, met een goudbruin oor; tumblers met poppetjes er op, — een meisje met een duifje b.v. — of dik opgelegde bloemetjes, in alle kleuren, meest bestaande uit vijf dikke stippels. Wie al groot was, en de glasjes uit mocht deelen, moest wel héél voorzichtig loopen met de boventanden — voorzoover men ze nog had — in de onderlip, of anders de tong uit den mond, om geen van die kostbaarheden te breken. En dan waren er nog de bordjes, maar die hoorden, geloof ik, van de dames Smit; in 't midden was een afbeelding van een kerk of een ander huis, in zwart. De rand was effen wit, maar nèt of 't gevlochten was, van stecnen reepjes, 't Was wel jammer dat het plaatje bedekt was als de boterhammen er oplagen. Maar als je gauw voort at, kon je 't prentje ook weer eerder zien. Eigenlijk vond ik het niet zoo erg mooi, maar het was zoo'n deftig bordje, zoo grootemenschachtig. In de trommeltjes zat altijd wat lekkers ook. 's Zomers een paar kersjes, of peerdrups, en 's winters heel vaak Sinterklaas-lekkers! Eén van de juffrouwen at bij ons in 't lokaal, aan het tafeltje, en om beurten mochten we bij haar komen, op de teentjes natuurlijk, om een stukje lekkers te brengen. Daarom was het zoo prettig als je iets heel moois had, dan zag de juffrouw het meteen. Een stukje van een chocola-fornuisje b.v., met suikeren pannetjes er op. Daar kreeg de juffrouw dan één van. Of een kiezelsteentje, dat was ook leuk. Want dan zei juffrouw Marie, die kon zoo grappig doen: „Nee, dank je wel, steenen kan ik niet bijten, daar zouden mijn tanden van stuk gaan”. En dan deed ze nog heel lang of ze niet durfde, en de heele klas moest roepen dat ze 't gerust probeeren kon. En dan nam ze 't, en bewaarde 't bij de rest, voor 's avonds. Juffrouw Marie was het hoofd, die gaf ook de echte lessen, lezen, en rekenen, en schrijven. Alle cijfers en letters stelden iets voor; de twee een zwaantje, en de h een stoeltje. Als ze een nieuwe letter op het bord schreef vroeg ze altijd: „en wat is dat voor een beest?” Dan lachte de heele klas, en er was een door elkaar roepen: „dat is heelemaal geen beest”. „Dat is een oo!” wisten een paar knapper-tjes. En dan gaf juffrouw Marie toe, dat het géén beest was, maar een hoepeltje, nog wel twee hoepeltjes naast elkaar. Of een slee, als je maar goed keek — dat was een a. En dat was heel gemakkelijk, omdat je ook *ar* kon zeggen. De groote kinderen, die al een heeleboel kenden, moesten om beurten bij het tafeltje komen, als de klas woordjes of haaltjes schreef,

en dan lezen uit het rood-wit-blauw boekje. ☼ Eéns in 't jaar was er feest op school, als juffrouw Marie jarig was. Dan zongen we allemaal samen een lied, dat juffrouw Aletta zong en leerde. Juffrouw Marie dacht dan, dat we papieren sterren maakten, net als anders bij juffrouw Aletta, — sterren van bruin en rose, of bruine en blauwe reepjes — en merkte er dus niets van. Op haar verjaardag vroeg ze ook altijd wanneer we dat toch geleerd hadden, dat kon ze maar niet begrijpen. Juffrouw Aletta lachte dan tegen ons, want het was een geheim, en niemand had het verklapt. Zelf zei juffrouw Aletta nooit veel, maar ze was toch wel lief, en hielp heel geduldig met die moeilijke sterren. De grooten leerden ook breien van haar, eerst een broddellapje, en dan nog een slabbetje. De liefste was juffrouw „Sorsette” — maar die was erg vaak ziek; we leerden liedjes van haar, en vlechtmatjes maken, als ze gezond was. Op 't laatst kwam ze maar eens een enkele keer in de deur kijken, als juffrouw Marie of juffrouw Aletta ons hielp, en dan lachte ze altijd tegen ons. Na een vakantie hoorden we dat ze dood was gegaan — en toen kwam juffrouw Carolien wel eens helpen, die eigenlijk voor de huishouding was, zei Juf. Ze was niet zoo

lief als juffrouw „Sorsette”, en ze leek veel op juffrouw Aletta, maar ze hielp niet zoo veel met de vlechtmatjes. 't Meest was ze bij de kleintjes, en daar hoorde ik toen al niet meer bij. ☼ Wij, grooten, zaten in de „bovenschool”. We leerden wát moeilijke dingen. Behalve lezen, schrijven en rekenen, nog uit het hoofd opzeggen, de heele klas samen: „Eén eeuw heeft honderd jaar, een jaar heeft twaalf

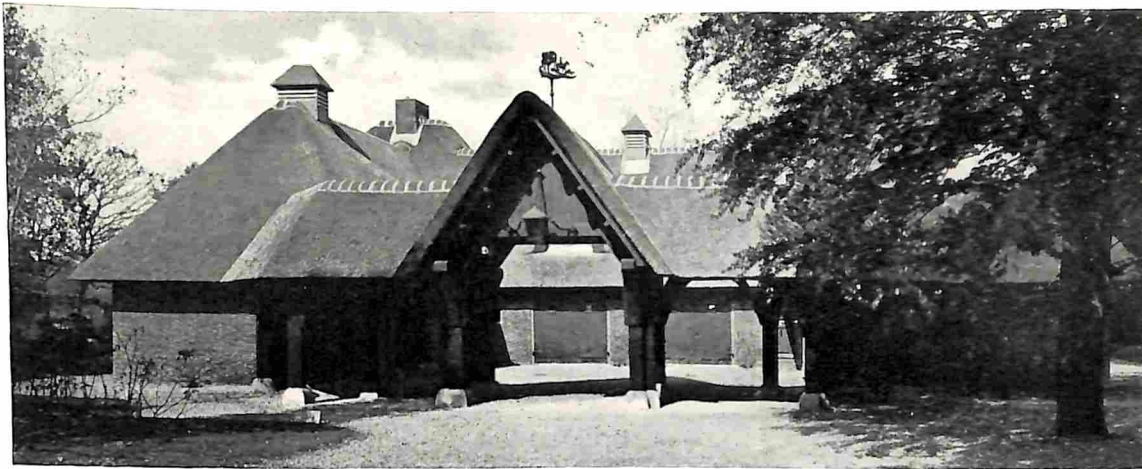
Foto C. J. Steenbergh

ZUIDERHOF. KOETSIERSWONING MET STAL EN GARAGE

maan-den, twee-en-vijftig-we-ken, drie-hon-derd vijf-en-zestig of zes-en-zes-tig da-gen”. Het ging tot seconden toe, via: „een dag en nacht of et-maal heeft vier-en-twin-tig uren”. Bij de verzen waren óók wel moeilijke, „Uit zijn hemelsbogen ziet de lieve Heer” b.v., waarin voorkwam: „leidt hun zacht in 't spoor”. Ik wist niet goed waaróm die kinderen in „'t spoor” gelegd werden, nòch waar die trein dan heen ging, en ik heb het nooit durven vragen. Maar het was tòch een mooi vers, net zoo mooi als van 't afscheid van 't vogeltje: „Vergeet den kleinen vogel niet, Vaarwel, vaarwel de tijd vliedt snel”. Dat begreep ik bèst. Ik ken ze allemaal nog. „'s Morgens vroeg” — en „'t Is vandaag de witte wereld”, en van de kersen, en van spoor-trein — dat speelden we als we „binnen” bleven, — op de overdekte speelplaats, — met de handen op elkaars schouders, dat was fijn! Met mooi weer waren we buiten, in den grooten zandbak, met onze eigen houten emmertjes en schepjes. Dat was natuurlijk óók prettig. ☼ Het was allemaal prettig, en we waren ook altijd zoet, want wie stout was kreeg geen kaartje, waar „voor vlijt en goed gedrag” op stond. Dat was 'n heel erge schande, om geen kaartje te krijgen, en bovendien duurde 't dan langer eer je er twintig had. Thuis bewaarden we ze in een doosje, en elke week telden we ze. Waren eindelijk de twintig bij elkaar, dan mocht je ze inruilen bij juffrouw Marie voor een heel groote plaat met „Artisbeesten” er op. Olifanten, giraffen, herten, of pelikanen, zwanen en ooie-

vaars. O, zoo mooi gekleurd allemaal! Alleen de school had zulke platen. Er was nog veel meer dat de school alleen had. Het allermooiste was „het mannetje”. Dat was een wonder. Het was niet groot, en 't was van „ijzer”, maar gekleurd. Het zat in een leunstoel, met een groote zak naast zich, en in één hand was een gleuf. Wie „een cent voor 't mannetje” had, mocht die zelf in de gleuf gooien, en dan deed 't mannetje dien heelmaal alleen in den ijzeren zak, en knikte tegelijk met 't hoofd! Iederen dag weer knikten we allemaal mee, en nooit was je gelukkiger dan wanneer je zèlf je vinger kon opsteken op juffrouw Marie's vraag: wie een cent voor 't mannetje had. Die centjes gingen naar arme kindertjes, maar vader gaf ze lang zoo vaak niet als we wilden, er scheen iets bij te zijn wat vader niet goed vond — wel erg jammer voor ons; ik dacht altijd, als vader 't mannetje maar eens gezien had, dat hij dan wel meer centjes zou gegeven hebben. ☼ 't Was natuurlijk wel een trotsch gevoel om naar de „gróóte school” te gaan. Maar prèttiger was het toch op onze bewaarschool, waar het zand was, en de speelzaal, en de bordjes, en de glazen, en de kaartjes voor goed gedrag, en het mannetje! ☼ Het huis staat er nog, van de Gezusters Smit, het oude huis op de oude gracht. En ik ben, denk ik, al ouder dan tóén de Gezusters Smit waren... „de tijd vliedt snel”.

TANTE VAN TOENTERTIJD

ZUIDERHOF. TOEGANG TOT STAL EN GARAGE

volle trotsche bewustzijn van zijn nieuwe groote successen en met al zijn verder voorwaarts-strevenden toekomstwil niet altijd zeer vloeiend, ja dikwijls zeer hoonend en minachtend over den ouden, verarmden vorm spreekt, die op zijn verleden drijft, van zijn renten leeft, van den strijd van heden en van de toekomst zeer weinig begrijpt, te „weinig flink” daarvoor is, wien het liever is te droomen dan zaken te doen en zijn kapitaal in nieuwe ondernemingen te steken en te wagen. Ach, deze jonge man beleedigt den ouderdom, beleedigt heel de eerwaardige traditie! ☼ Toen groeide in den Oostenrijker die echt Oostenrijksche trots van het „ook”. Heimelijk en zonder het te willen bekennen is hij vol respect voor de flinkheid van zijn bloedverwant. Maar dit respect, dat hij moet toekennen, drukt hem, daar waar zijn goede oude naam niet ook respect afdwingt. Vol ijverzucht zoekt hij in zijn oud bezit of hij niet *ook* schatten heeft, minstens van gelijke waarde als die van zijn jongeren nieuw-rijken bloedverwant. In psychoanalytische terminologie uitgedrukt, om zijn gevoel van eigenwaarde te schragen, dat geschokt is door zijn „minderwaardigheidsgevoel” tegenover den met meer succes bekroonden noordelijken bloedverwant, zoekt hij waardeering van buitenaf, van den vreemdeling, den buitenlander — want een buitenlander gold in Oostenrijk steeds als iets bijzonders, als autoriteit — het liefst waardeering van den Noordduitscher zelf. Men kan in den nieuwere tijd bij hem „Geltungstrieb”, de neiging zich te doen gelden, in den meer passieven vorm van waardeering te *willen* vinden, constateeren. Maar dat alles wordt doorleefd op de echt Oostenrijksche, goedmoedige, vriendelijke, gemoede-

Van een tocht door de Wachau

OF de Wachau het wat schoonheid en lieflijkheid betreft niet tegen het beroemde Rijndal opnemen kan, ten minste zou kunnen opnemen, deze vraag wordt den bezoeker, in het bijzonder den vreemdeling, den buitenlandschen bezoeker, graag gesteld door den meer verlichten, op vreemdelingenverkeer gestelden en toch zoo rechtschapen burger van die kleine allerliefste steden en dorpen. Nieuwsgierig en vol verwachting en met de roerende naïveteit van kinderen, in wier vragenden toon meer het gebiedende verlangen ligt, dat men hun gelijk geve, dat ze gelijk mogen krijgen, wordt deze vraag gesteld.

☼ Den Rijn kennen deze goede, goedmoedige burgers slechts van hooren zeggen; van foto's weten ze nog nauwelijks, van vreemdelingenverkeer en het daarmee verbonden „goede zaken doen” hebben ze nog een betrekkelijk zeer bescheiden voorstelling; — om een andere reden ligt deze vraag hun zoo aan het hart. ☼ De trots van den Oostenrijker op zijn land is in den grond van dien-zelfden bescheiden, vanzelfsprekenden, onbewusten aard als die van gegoede burger-families, die een sinds eeuwen van het eene geslacht op het andere overgegaan bezit beheeren en met opgewektheid daarvan genieten en genoeg hebben aan hetgeen ze bezitten. Sinds eenige tientallen van jaren echter heeft men niet zoozeer zijn bezit, zijn aanzien verloren als wel aan macht en invloed ingeboeten gunste van dien jongeren bloedverwant, den Rijksduitscher, den Noordduitscher, den Pruis, die nu plotseling de groote rol speelt en in het

Foto Ost. Lichtbildstelle

DURNSTEIN

lijke wijze. En vindt hij bij den vreemdeling de hem zoo waardevolle waardeering, geeft men hem toe, dat zijn Wachau een met niets anders te vergelijken schoonheid heeft, dan toont hij zich in al zijn bekende beminnelijkheid, wordt voor ons een vrijwillige gids, die ons met al de belangstelling van zijn hart al de schatten van zijn land laat zien, die in onze vreugde de schoonheid van zijn land dubbel en drievoudig geniet, die ons naar twintig „mooiste punten” en interessante hoekjes tegelijk zou willen brengen en ons tot afscheid nog honderd goede raadgevingen meegeeft. ☞ Ja, en de Wachau is onder de vele zoo mooie en bekoorlijke streken langs den Donau, van zijn Zwabischen oorsprong tot zijn moerassige monding in de Zwarte Zee, wel de mooiste en meest bekoorlijke. Aan ieder, die van het Noorden komend, Oostenrijk bezoeken wil, zij de goede raad gegeven toch vanaf Passau, de grensstad tusschen Oostenrijk en Beieren, of ten minste vanaf Linz, de hoofdstad van Opper-Oostenrijk en aan de hoofdspoorweglijn naar Duitschland gelegen,

per schip de reis naar Weenen te maken. Niemand heeft nog spijt daarvan gehad. En wie wandelen kan, die legge te voet de 35 K.M. af tusschen *Melk* en *Krems*, dat stuk van het Donaual dat „Wachau” heet, stroomaf- en stroomopwaarts, beklimme een paar van de in loovergolven omlaag vloeiende bergen en verlieze zich verder het land in, in den vrede der bosschen. Hier komt de natuur ons letterlijk aan den lijve nader, ja meer dan dat, zij stroomt ons gemoed binnen, wij zijn nauwer met haar vereenigd dan de zwemmer, die zich door de golven van zee of rivier laat dragen, met het element. Eén golvend, vloeiend, rhythmisch iets is het landschap. De Donaugolven dragen ons door het land, maar van de bergen glooit het bosch naar omlaag en stuwt de heuvels weer omhoog, een ander dal in en over nieuwe kruinen heen. Als reusachtige levende coulissen in elkaar geschoven, aaneengesloten staan daar de beboschte bergketens, de breede rivier schijnt ten eind, schijnt een meer, maar zij stroomt, stroomt verder de engten in, door het duister der bosschen, — maar men heeft niet het gevoel als wrong zij zich er door heen, neen, de bergen

Foto Ost. Lichtbildstelle

EEN STRAAT IN DÜRNSTEIN

merkelijk zijn de vinnen, die uit twee ongelijke deelen bestaan. Het groote, bovenste deel, dat stijf is, omdat het door de wervelkolom gesteund wordt, blijft bij de slingerbeweging van den staart verticaal, het kleinere onderstuk, dat slap en veerkrachtig is, krijgt daarbij een meer of minder horizontale richting, doch keert daarna in den verticalen stand terug. Daarbij drukt het op het water er onder, waardoor het achterste van het lichaam omhoog en het voorste omlaag gaat, zoodat het dier zich dan gemakkelijker naar de diepte beweegt. ☞ Bij eenige voorwereldsche visschen en ook bij den vliegende visch is het onderste deel der staartvin het grootst, waardoor het zwemmen naar boven vergemakkelijkt wordt. ☞ Een *roeistaart* is over 't algemeen zijdelings samengedrukt, waarvan niet alleen visschen, maar ook vele tweeslachtige dieren voorbeelden leveren. Men ziet het aan de zg. kikkervischjes en watersalamanders. De mannetjes der laatstgenoemde krijgen in den paartijd op den staart breede huidzoomen, soms getand; hierdoor wordt de bewegingsvlakte aanzienlijk vergroot. Ook een aantal waterlievende hagedissen, waaronder vooral de varanen of monitors,

zelf wijken, groepeeren zich anders, schuiven op nieuwe wijze samen, geven den stroom den doorgang vrij, laten zijn trotschen majestueuzen wil gelden. Nieuwe bergen komen naar voren, schijnen een voorwaartsgaan te verhinderen en trekken op het laatste oogenblik toch ook hun voet wederom terug, gaan een weinig terzijde, om daarna zich weer aaneen te voegen, hun oude plaats weer in te nemen en het dal te sluiten. (Wordt vervolgd)

A. WASCHNITUS

Staartdiensten

WAT doet een dier met zijn staart? ☞ Bij de meeste visschen is de

staart het voornaamste *bewegingsorgaan*. Wel verplaatsen sommige zich door slingeringen van het gansche lichaam; maar verreweg de meeste toch door gelijksoortige bewegingen met het achterste stuk alleen. Deze slingerbeweging wordt door een staartvin aanmerkelijk versterkt. Op-

alsmede krokodillen en zeeslangen, bezitten platte roeistaarten. Onder de zoogdieren zijn wegens hun zijdelings afgeplattten staart de desman en de bisamrat bekend. Bij walvisschen en zeekoeien ligt de staart, die niet door de wervelkolom gesteund wordt, horizontaal, zoodat hij op en neer slingert. Ook verschillende landdieren, vooral pootlooze, maken van hun staart gebruik ter voortbeweging. Vaak dient hier de staart niet zoozeer tot steun, als wel om het lichaam door een duw ermee van den bodem af te zetten. Het orgaan is dan heel kort, dik en stijf. Men vindt het bij wormslangen, schildstaarten en wikkelslangen. Dikwijls zijn deze staarten voorzien van schubben of schildjes, doorn-tjes, of een stekel aan het einde,

Foto Ost. Lichtbildstelle

GEZICHT OP DÜRNSTEIN MET DE RUINE DÜRNSTEIN

waardoor het afzetten veel lichter wordt. ☒ Eenige dieren stooten zich met den staart zóó krachtig van de onderlaag af, dat zij daardoor *sprongen maken*, o.a. de modderkruiper of stootvisch, die zich ook wel op het land ophoudt, en de salamander. Veelal is men van meening, dat ook de kangoeroe zijn lichaam met behulp van zijn langen, sterken staart zóó forsich van den grond afstoot, dat hij daardoor een heel eind ver springt. Dat is echter onjuist: alleen de zeer sterke achterpooten doen dat werk, terwijl de staart daarbij nauwelijks den grond raakt. In zittende houding echter gebruikt dit dier den staart als *steunsel*, daar dan het lichaam op drie punten ondersteuning vindt. Dat is ook het geval met springhazen, springmuizen en onze gewone huismuis. De vliegende draak heeft aan de onderzijde van den staartwortel sterk gekielde schubben, die het beest een stevigen steun geven. Bij spechten en boomkruipers dient de staart onder het klimmen eveneens als steunorgaan. ☒ Er zijn betrekkelijk slechts weinig gewervelde dieren, die hun staart als roer gebruiken. Zelfs vogels sturen waar-

Foto Steenhuizen

ROERDOMP MET JONGEN

schijslijnk alleen met de vleugels. Bever en otter, beide waterbewoners, sturen echter met den staart. ☒ Bij een groot aantal, vooral bij springers, zooals de eekhoorn en verschillende apen, dient de staart als *balanceerstok* onder den sprong. Dat is ook zoo met vogels bij het maken van snelle wendingen; bovendien deze in een staart dient een ver-grooting van hun *draagvlak*. Als balanceerstok dient dit orgaan ook bij de kraaghagedis, de baardagame, de wateragame de basiliken, die alle nu en dan op de achterpooten loopen. Bij de vliegende maki en bij vele vleermuizen is de staart een steunsel voor valscherf of vlieghuid. ☒ Verscheidene klimmende dieren kunnen hun staart, die dan als *grijporgaan* dient, oprollen. Onder de visschen ziet men dat bij zeepaardjes en zeenaalden. Eenige salamanders, de meeste kameleons, vele reuzenslangen en boomotters en enkele op boomen levende hagedissen vertoonen hetzelfde kunstje. Onder de zoogdieren treft men bij een Amerikaanse buidelrat, bij den tweevingeregigen miereneter, bij den wikkelnus of kinkajou, een Zuid-Amerikaanschen beer, bij de kapucijner-, de wol-, de brul- en andere apen een grijpstaart aan. Bij wol- en brulapen is de onderkant van het staarteinde onbehaard en rijk aan zenuwen, zoodat deze dieren daarmee ook nog kunnen *tasten*. De grijpstaarten van de hier genoemde dieren worden alle naar onderen opgerold. De Australische muizen van het geslacht *Chiruromys* rollen de hare naar boven. De bovenzijde, dus de grijpvlaakte, is meestal naakt en dient waarschijnlijk ook om te tasten. Onze dwergmuis slingert haar staart als een kurketrekker rondom grashalmen. Een gekkosoor heeft aan de punt van den staart *hechtschijven*. Men weet, dat gecko's ook aan vingers en teenen zulke schijven bezitten. ☒ Een aantal dieren geeft aan *gemoedsaandoeningen* lucht door staartbewegingen. Dat een hond zijn opgewektheid door kwispelstaarten te kennen geeft, weet iedereen. Van de woestijn- en steppenbewonende hagedissen rollen eenige haar staart in en uit, zonder dien ooit tot grijpen te gebruiken. Een haaiensoort bezigt den staart als zweep, om kleine scholen visch bijeen te drijven. Vele slangen bewegen den staart levendig heen en weer bij geprikkelden gemoedstoestand; daarbij laten de ratelslangen een klapperend geluid hooren. Een ratelend geruisch laat ook het stekelvarken hooren door het schudden met den staart, die met eigenaardig gevormde stekels bezet is. Kolibri's maken bij haar liefdespelen *geruisch* door bewegingen met de staartveeren. ☒ De staart kan ook als *wapen* gebruikt worden. Paarden, koeien en andere hoefdieren verjagen er vliegen mee. Krokodillen, waranen en groote leguanen deelen er krachtige slagen mee uit; die van krokodillen kunnen zelfs voor den mensch gevaar opleveren. De werking van zulke slagen wordt nog verhoogd, als de

staart met stekels bezet is. Stekelrog en pijlstaartrog kunnen met hun stekels leelijke wonden toebrengen. Tal van hagedissen hebben stekelige staarten. Een boomstekelvarken slaat met zijn stekelstaart omhoog, waarbij de stekels, die zeer los in de huid zitten, heel gemakkelijk aan het lichaam van een aanvaller blijven vastzitten. Het schubbier slaat met zijn gevaaar zijn met groote, spitse schubben begroeiden staart onder het meer gevoelige achterlijf terug, zoodat het gansche beest dan in een beschermend pantser zit. Die lange staart moet een haast fabelachtige spierkracht bezitten. Eenige gevangen schubbieren werden aan hun uiterste staartpunt opgehangen; en niettemin waren ze in staat, zich in die houding geheel op te rollen. Ook konden ze zich tegen een muur oprichten en daarbij op het uiteinde van hun staart *blijven staan*. ☒ De mierenbeer, die in de groote vlakten van Zuid-Amerika een zwervend leven leidt, heeft een staart, die begroeid is met haren van 40 centimeter lengte. Als het dier 's avonds gaat slapen, dekt het zijn gansche lichaam met dien prachtigen pluimstaart en is het aldus tegen ongunstig weer *beschut*. ☒ Een salamander in Noord-Amerika draagt op de bovenzijde van den staart klieren, die vergif afscheiden, waardoor het beest tegen aanvallen van slangen gevrijwaard is. W.

Op zoek naar de Roerdomp

's WOENSDAGS een boodschapje ontvangen, dat er een roerdomp met jongen op 't nest te nemen was. Al lang uitgekeken naar zoo'n buitenkansje. Voor den Zaterdag echter geen tijd vrij te maken, zoodat de afspraak werd: Zaterdagmiddag half twee present in 't Zuideinde. Des Donderdags en Vrijdags koud van de starre Noordooster, die enkele hagelbuien uiteenrafelde. 's Avonds even de weerberichten van Vaz Dias op de radio beluisterd, immers goed weer is een eerste vereischte den tocht te doen slagen. Eindelijk Zaterdagmorgen. De wind uit 't Noordwesten striemt een koude regen

ROERDOMP OP HET NEST ZITTEND

voor zich uit. Zou 't nu toch nog verkeerd gaan en de zwaar-moedige roeper, die ik reeds zoovele koude voorjaarsnachten hoorde, mijn lens ontgaan? 't Weerglas betikt. De wijzer gaat vooruit. 't Zal dus wel losloopen. ☼ 's Middags in 't Zuideinde een roeibootje opgescharreld. De man, die 't nest gevonden had, kon zelf niet mee, maar had zoodanige aanwijzingen omtrent 't plekje gegeven aan m'n collega, dat misroeien uitgesloten was. ☼ We moeten 't Wiede over, dan de gracht bezuiden de eendenkooi van Smit opvaren tot een aardappelhoekje, dan een trekpat in, 't eerste speur op en dan maar goed uitkijken, dan zie je 't vanzelf. ☼ M'n collega weet dat aardappelhoekje wel. 't Zal wel goed gaan. Met z'n tweeën kromgebogen op de riemen, trekken we de boot een zuigende sloot uit. In een ondiepe sloot met een meterdikke modderlaag lijkt 't wel, of de heele aardbol onder aan de boot blijft hangen. Eindelijk op 't ruime kleine meertje beoosten 't dorp. De straffe Noordooster trekt geelwitte schuimstrepen op 't grauwe water. Voor ons uit zwemt een fuut. Een prachtvogel die voor ons uit blijft roeien, op en neer gedodeind door stage golvendans. Z'n kleine kop, met lange snavel en platte kuif, volgt schuw al onze bewegingen. ☼ Vorige zomers heb ik menigmaal jacht gemaakt op deze koning der duikers. Geen jacht met moordend lood. Dat is geen kunst. Een behendighheidsjacht was 't. Al zeilende probeerde ik op een paar meter afstand van hem te komen. Slechts zelden lukt dat. Immers, kom je meneer Zilverborst een ietsje te dicht op 't lijf, dan — plots — priemt de scherpesnavel

onderuit 't water in; 't heele lichaam volgt — verdwenen is de fuut, om dertig tot veertig meter verder weer boven te komen, teneinde opdezelfde wijze 't spelletje te herhalen, als 't gevaar terug komt. Zoo op 't oog lijkt 't onbegonnen werk hem te naderen: nu eens verschijnt de vluggerd links, dan weer rechts van je boot. Om succes te hebben dient men vooral z'n snavel in de gaten te houden. Duikt hij met z'n snavel in de richting van 't westen, houdt dan op 't westen aan, want steeds duikt hij voort in de richting waarheen z'n snavel bij 't onderdompelen was. ☼ Met een stijve bries en een krap zeilende boot is de kampioenduiker wel te verrassen, al neemt deze jacht wel r's een uur in beslag. Opvliegen doet de fuut niet gauw, daartoe vertrouwt hij te veel op z'n duikerstalenten. Dat laat hij over aan de lomperde meerkoeten, waarvan er thans eenigen dobberen op 't grijze golvenveld. Dat zijn gezelliger beesten dan de eenzelvige fuut. Troepen van vijftig tot honderd stuks op de Gietersche plassen bijeen te zien is geen zeldzaamheid. Vooral in de tijden voor de paring — dus in 't prille voorjaar — en in den nazomer als de jongen groot zijn. Kom je zoo'n gezelschap te na met de boot, dan vliegen ze niet in éenen op uit 't water. Dat is te veel gevergd van hun korte gedrongen lichaam — pjes. Zij moeten zich eerst flink gang loopen op 't watervlak en verheffen zich dan eerst de lucht in. Dat zoo'n vluchtend gezelschap daarbij aardig lawaai en schuim maakt, laat zich

denken. ☼ Hoe verder we 't Wiede inkomen, hoe hoger de deining wordt. Wat schommelt en danst ons bootje daarop. Wat zou 't jammer zijn, als dit meertje verdwijnen moet en opgenomen wordt in de bemalingsplannen voor de Noordwesthoek van Overijsel. Dan gaat ook de eendenkooi aan de overkant van 't meer verloren. Bezuiden deze kooi gaan wij nu een breede sloot op. Welk een weelde van moerasen waterplanten aan weerskanten. Enkele late dotters plekken brutaalgeel in 't frisch-groene veld. Duizenden lichtpaarse pinksterbloemen hebben 't groene gras verdrongen. In de tilkraggen overheerscht het witgepluimde wollegras en in de ondiepe gedeelten van de trekpaten verrijzen de prachtige bloemen van 't waterdrieblad, terwijl verdoken in enkele ondiepe zijslotjes de kolven van de slangenwortel schuil gaan in de witgevoerde schutbladen. Nu we in de trekpaten beland zijn, gaan we uitkijken naar 't roerdompnest. ☼ M'n kameraad wist 't zoo precies, . . . toen we van wal gingen. Hier in de wildernis raakt hij z'n zekerheid kwijt en moet tenslotte bekennen 't niet te weten. Zoo graag had ik die vreemde roeper gadeslagen in zijn eigen home. ☼ Op

een kouden winterdag een jaar of drie geleden, tijdens tamelijk strenge vorstperiode kwam er één — half verkleumd en verhongerd — ons erf op stappen¹⁾. 't Beest was vel over been en te machteloos om recht op z'n pooten te staan. In een warm vertrek gebracht, kwam hij spoedig weer bij en toonde z'n norsche aard. Hoe zwak en uitgeput ook, een goed gemikte snavelstoot kwam naar alles wat hem naderde en zijn doffe oogen begonnen te gloeien.

AAN DE STILLE ZUIDZEE. RAQUEL TORRIS EN . . .

In 't vrije veld en goedgevoed zou 't heerschap wel een flink verdediger van zijn nest zijn. ☼ In de wildernissen, waar hij huist, ziet men hem zelden. In de negen jaar, dat ik in Giethoorn woon, heb ik den verspreider van de sombere roep nog maar een keer of vier van dichtbij kunnen gadeslaan. Zijn beschuttende kleur maakt hem onzichtbaar in de dorre rietkraggen, waar hij bij voorkeur aast. Zeker van zijn daardoor verkregen veiligheid durft hij te dreunen zijn lage, eentonige roep. De stevige snavel even onder water gestoken, blaast hij z'n „mboem, mboem” de wijde vlakte in, ieder uur van den dag en ook van den nacht. ☼ Tracht niet, op 't geluid afgaand, de roerdomp te vinden; als bij een buikspreker schijnt de geheimzinnige roep nu eens van links, dan eens van rechts te komen. ☼ Ook ons zoeken is dezen middag zonder resultaat. Ten einde raad zal m'n collega door 't ribbeland sjouwen en ik met m'n boot nog enkele trekpaten afscharrelen. ☼ Zwaar schuurt de boot over de dorre dulen en pampels van 't vorige jaar. 't Frissche groen van 't nieuw opkomende riet steekt op verscheidene plaatsen boven de gebroken en verwaaide overblijfselen uit. Een nest is nergens te ontdekken. ☼ In wrevelige stemming, omdat de middag niets

1) Ook in dezen strengen winter zijn er heel veel roerdampen van honger en kou omgekomen, waardoor te vreezen is, dat deze prachtvogel nog meer dan hij reeds was, tot de zeldzaamheden onzer gevleugelde fauna gaat behooren en dus ons aller belangstelling en bescherming eischt.

oplevert, ga ik ook uit de boot en denk enkele stengels te plukken van de giftige wolfsmelk, die z'n forsche geelgroene bloemtrossen hoog verheft boven de nu uitgebloeide gagelstruiken. Ik moet daartoe over een stuk ribbeland, begroeid met zachtveerende geelgroene mosheuveltjes, waarover heengeslingerd zijn de roodbebladerde stengels van de veenbes. Bezijden 't stukje ribbeland strekken zich verraderlijke drijfkraggen uit. Hier en daar geven enkele gagelstruiken er een schijn van stevigheid aan. Plots — vliegt een meter of drie van de vaste wal, achter zoo'n gagelboschje vandaan, een groote vogel met breede wieslag de hoogte in. Dat stille wegvliegen van zoo dichtbij doet verdacht aan. Even denk ik dat 't de roerdomp is. Ook maar heel even. De roerdomp blijft niet in de hoogte staan bidden. De vluchteling is de bruine kiekendief. Even de riemen opgehaald en op de drijftil gegooid om 'n vaste steun te hebben bij 't gaan naar de plek waar de roover opvloog. Net zooals ik dacht. Achter het gagelbosch ligt, open en bloot, 't nest van gele dulen pampeln en riethalmen. In 't midden van de nestholling liggen 5 blauw witte eieren, ter grootte van een kippenei. Geen

beveiliging van beschuttende kleuren heeft de wreede roover noodig geacht. Hij weet zich beheerscher van al wat in deze wildernis gevleugeld is. Wie zou van uit de hoogte zijn horst durven belagen? Voor ander ongedierte is zijn broedplaats bijna niet te bereiken. ☞ M'n kameraad en ik moeten er een paar natte voeten aan wagen. De roerriemen en een losse zitplank, op 't drijvende landje gegooid, moeten al te diep wegzinken voorkomen. Stuk

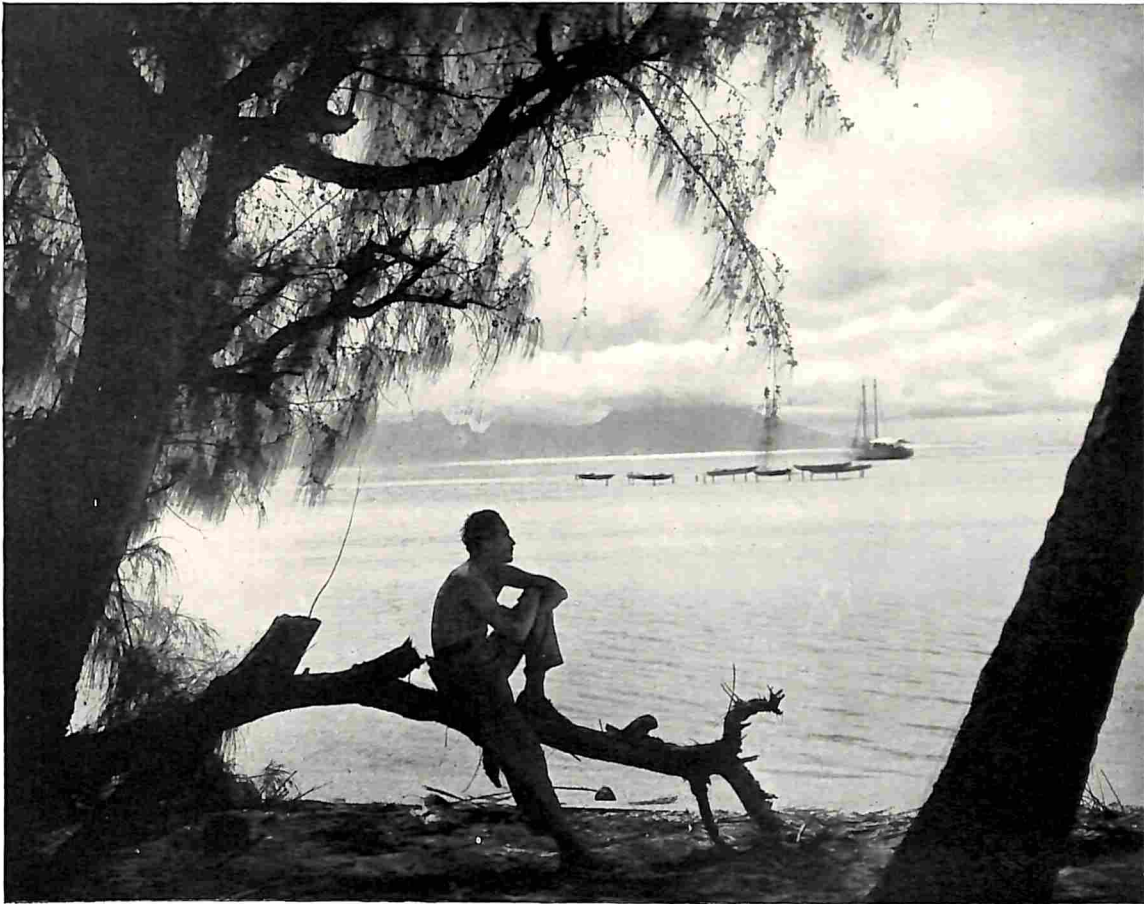
voor stuk dit drietal verleggende, slaag ik er in tot op een meter afstand van 't nest te komen. Hoog boven ons cirkelen de twee kiekendieven: niet zenuwachtig en krijschend als de vogels, die zij zoo vaak van eieren of kuikens beroofd hebben. Alleen dit in groote kringen zweven boven een punt, verradt hun angstige agitatie. Vlug werken wij af en leggen hun horst met de vijf brutaal witte eieren op de gevoelige plaat en gaan voorzichtig terug met 't voornemen nog eens te komen om ook 't kroost er op te zetten. Niet zoodra hebben de roofvogelouders ons zien aftrekken, of al lager en lager cirkelend strijkt 't wijfje tenslotte in lange glijvlucht voorzichtig neer op haar toekomstig kroost, terwijl 't mannetje hoog blijft zwerfen en bidden om ons nog ver te volgen in ons doen en laten. In de spanning van 't zoeken hebben wij niet op de lucht gelet, en is 't ons ontgaan, dat er vanuit 't Noordwesten een dikke stuifbui 't meer opzwaait. De wind komt er onder en doet de schuimdragende golven venijniger omkrullen. Voor de bui uit zwieren met lichten wieslag — soms nauw merkbaar — een koppel rank gebouwde kokmeeuwen, hier wel eens eigenaardig betiteld als: de duiven van de Dijkgraaf. ☞ Vlug de regenjas aangeschoten, niet langer gezocht naar buit voor 't ronde glas; 't woelige meer in, waar de z.g. zevende waag steeds weer probeert de kop van onze boot in andere richting te zetten. Gelukkig is de bui gauw overgestoven en komen

wij niet al te nat aan wal, verlangend de belichte plaat in 't ontwikkelbad te dompelen. D. M.

AAN DE STILLE ZUIDZEE

HET groote wonder en de mystieke betoovering van de paradijsachtige eilanden-reeks in de Stille Zuidzee vindt men niet in de bekende havensteden, waar de groote schepen binnenloopen om er hun toeristen af te zetten. Wel wordt overal het oog gestreeld door de bijzondere schoonheid van de tropische eilanden, maar de invloed van de Amerikaansche beschaving heeft de inheemsche bevolking geen goed gedaan en de karakteristiek van het land geschaad. ☞ Honolulu en Hilo, de twee voornaamste havenplaatsen van Hawai, bieden U dat, wat elke wereldstad aan beide zijden van den equator bieden kan: Groote hotels, café's en cabarets, prachtig aangelegde straten en pleinen. Alles wat Hawai en zijn bevolking als „eigen" aan te bieden heeft, is slechts te zien en te verkrijgen voor geld, veel geld. De guirlandes van zoetgeurende bloemen, die de jonge

meisjes U bij het aan wal stappen om den hals hangen, kosten geld! Hawaiian muziek kan men 's nachts hooren in de duurste cabarets, waar ook de inheemsche dans „de Hulla-hulla" dansgeet oond wordt, zij het dan ook in gewijzigde, aan den smaak der Amerikanen aangepaste vorm. ☞ De Hulla-Hulla is de nationale dans, stammend uit den tijd van Kamameha I, de Napoleon van de Zuidzee, die alle eilanden onder zijn heerschappij ver-

AAN DE STILLE ZUIDZEE. MONTE BLUE

eenigde en regeerde. Deze dans moet door meerdere meisjes gedanst worden. Zij beginnen met een gelijkmatig bewegen der voeten, dat overgaat op de beenen, totdat tenlaatste het heele lichaam één rythmisch hoekig bewegen is. In haar prilste jeugd beginnen de meisjes reeds dezen dans te oefenen. Om den dans echter in zijn oorspronkelijken vorm te aanschouwen, moet men niet in Honolulu en zijn moderne cabarets vertoeven, maar moet men zich een lange, ongemakkelijke reis in primitieve vervoermiddelen getroosten naar de binnenlanden en de kleine onbekende nog niet door de Amerikaansche toeristen bezochte eilanden, waar geldzucht nog niet het wonderlijk stille en zachte karakter van de eiland-bewoners bedorven heeft. ☞ Een van de meest sprookjesachtige eilanden is wel Tahiti. De omtrek is slechts 120 mijl. Er zijn bergen van 7000 voet hoog en 80 rivieren, om de in overvloed vallende regens af te voeren. Het binnenland bestaat uit een onbewoonbaar en ondoordringbaar oerwoud. De bergen zijn stijl en haast niet te beklimmen. Menschen treft men daar alleen maar aan de kusten. ☞ Een oud en wijs opperhoofd Mahevi bestuurt dit volk op primitieve wijze en spreekt recht in geschillen, ontstaan uit liefde of haat. Erg gecompliceerd is het leven er niet. Zij kennen er geld- noch winstbejag. Ook de intense arbeid is hun vreemd. Zij leven van wat de natuur hun in den schoot werpt: van visch, fruit en gevogelte, op eenvoudige wijze toebereid. ☞ 's Avonds wanneer de zon

bloedrood in zee ondergaat, zitten zij zwijgend voor hun Nipa-hutten onder de geweldige palmen. Daar zitten zij dan halve nachten, daar geen den slaap kan vatten, omdat de lauwe, zwoele zeewind, die bij zonsondergang op kwam zetten, zich vermengt met de bedwelvende bloemengeuren en de weë lucht van de Ananas. Zacht zoemen ze hunne melancholieke wijsjes en, heupwiegend dansen de jonge meisjes. En de eenzame toerist, die verder trok dan de Amerikaansche millionaire, die in Honolulu een grootsche luxe villa liet bouwen om de rest van zijn leven in rust door te brengen, waant zich in een sprookjesland — in het Paradijs.

Dr. GAY STEVENS

De photo's die dit artikel illustreren zijn genomen uit de Metro-Goldwyn-Mayer film „White Shadows”, die onder regie van W. S. Van Dijke in Tahiti opgenomen is. In deze film, waarin de heerlijkheid van natuur- en menschensoort zoo fijnzinnig in levende photographie werd vastgelegd, spelen Monte Blue en Raquel Torres de hoofdrollen.

IN HET RIJK DER STILTE

DOOR CHARLES G. D. ROBERTS

DE SCHRIK DER LUCHT (Vervolg)

DE verbazingwekkende snelheid waarmee die twee door de lucht vlogen bij dezen wedren om leven en dood, deed ze het glanzende water zoo vlug naderen, dat het scheen alsof dit ze tegemoet ijfde. De vreeselijke seconden verliepen. Het water lag op nog geen halven mijl afstand. De vlucht van den woerd begon ter aarde te nijgen. Nog slechts enkele oogenblikken en een plotselinge plons in het water zou verkondigen dat de vluchteling veilig was in een schuilplaats waar de verdelger hem niet kon bereiken. Doch de geruischlooze vleugels waren juist achter hem, juist achter en boven hem. Op dit oogenblik opende de vluchteling zijn bek en kwaakte éénmaal wanhopig, als erkenning dat het spe' des levens verloren was. Het volgende oogenblik scheen het lichaam van den havik vooruit te stormen, zelfs uit de wonderbaarlijke snelheid waarmee het zich reeds bewoog. Het sprong vooruit, veranderde van vorm, spreidde zijn vleugels uit en bleef een klein onderdeel van een seconde dreigend zweven. De kop met half geopenden snavel boog zich neer. Een paar groote zwarte klauwen, scherp als messen, open en grijpend, werden uitgestoken. Schijnbaar geschiedde dit alles langzaam, en toch stuitte het de eend midden in zijn vlucht. Een kort oogenblik was er een fladderende verwarring van slaande en wiekende vleugels, een duizelingwekkend vallen uit de hoogte. Toen herkreeg de groote havik zijn evenwicht, herstelde zich, keerde om en vloog rustig wiekend het land in naar een rotspunt die hij opgemerkt had, waar hij zijn prooi op zijn gemak kon verdrinken. In zijn klauwen hield hij het lichaam van den zwarten woerd, met opengereten keel, terwijl zijn lange nek en zwempooten slapjes in de lucht bengelden. (Wordt vervolgd)

GALATEA EN HANS BRIL

(Vervolg van bladz. 351)

„Ge moet wat om ons lijden, Halewijn”, ging zij voort, en het was of haar zon-doorzeefde stem al van de verre vernevelde horizonnen kwam. „Dat vraag ik u. Ge moet ons niet verloochenen”. Zijn wijde stille oogen spraken aanvaar-

ding. „Ge moet ook niets verklaren. Niets verdedigen. Ge moogt ook niet te menscheijk redeneeren over ons lot. Ge moogt niet denken: zij kon Stolloway wel ontgaan. Ik kan het. Maar op-den-duur kan niemand het op aarde. Geld en menscheijke justitie . . .

Neen, laten we al deze gedachten wegwerpen in den wind, Halewijn, als vodden. Ik spreek veel tot je, omdat je me liefhebt. Liefhebben is veel. Ik ben je dankbaar, heel, heel, dankbaar, mijn lieve vriend.

Maar dit mannetje” — schertsend tikte zij Hans tegen het hulpeloos waaiend haar — „dit mannetje is mijn broeder. Hij is heel erg één met mij, Halewijn. Meneer Brill en juffrouw Brill . . . Dat is een waarheid in den leugen, beste Halewijn; een waarheid in de wereld.

Die kan niet duren. Wij kunnen niet duren. Wij gaan.

„Waarheen?” stamelde Halewijn.

„Daarginder!” zei ze, als was dit volkomen duidelijk. „Wij gaan naar de gouden horizonnen. Over de wateren. De wateren zijn de verreining, Halewijn. Niet alleen de meren van Palestina, en de doopwateren, en de wateren van Lourdes. O, de wereld heeft toch wel een schoon schijnsel van de waarheid gevangen . . .

„Zult ge weerkeren?”

„Zeker. Maar jij zult het niet beleven, mijn lieve jongen. Mijn kind. — Kom, het is tijd, Hans! En onthoud jij mijn laatste woord, Halewijn, het allerlaatste: *Niet verklaren*. Een bankroetier en een danseres. Niet verdedigen. Zelfs niet als Chloriman er een zalvend artikel over schrijft. Dat is het werk van de Chlorimannen, Halewijn! En zelfs zij doen mee in de waarheid.

Wij gaan naar het schip. Zie je den naam glanzen op den achtersteven? Gouden letters! En 't heet „Nebula” — Nebula met gouden letters! Grappig is dat, hè!

Breng ons erheen. En dan . . . Wij naar het schip, jij naar het station. Je mag Hans' rekening in 't hôtél betalen, maar je mag het ook laten. Eigenlijk is het beter, dat je het laat. Het is zonde van 't geld, jij hebt 't nog noodig . . .”

Ze gingen. Aan de stille kade stonden zij. Hans ging, 't eerst op het schip. Hij was weer parmantig. Galatea volgde. Zij was blij. „Ach”, zeide ze, „nu had ik dat bijna nog vergeten: — hier is de brief. De brief zelf doet er niets toe, zie je, maar de boodschap, die ieder zal zien, en die niemand verkiest te gelooven: Parti . . .”

De touwen werden losgemaakt. Toen kwam Galatea nog snel aangelopen tot bij het boord, en, zich overbuigend, kustte zij Halewijn op het voorhoofd. „Dag, gezegende! Leef!”

Het jacht was los; stoomde achteruit, toen vooruit, zeer snel.

„En als je den Engel ziet”, muzikte over de zee, de zonnige, Galatea's stem — „als je den Engel ziet, zeg hem ook: Parti. En niet verklaren, Halewijn, niet . . . verklaren. . .”

En toen zag Halewijn de goudletterige Nebula vervagen en de verklärde Galatea ging in zonne te-loor. En naast haar was het kleine, donkere figuurtje van den aardman Hans. Die diep scheen te peinzen, en wellicht het wicht van de boot en van het dragende water berekende. —

EINDE

Ontvangen uitgaven

Door de Vereeniging tot Bevordering van het Vreemdelingenverkeer te Maarn werd een wandelkaart uitgegeven van deze aan bosch en heide zoo rijke gemeente. De kaartjes zijn op aanvraag gratis verkrijgbaar bij den secretaris V. V. V.

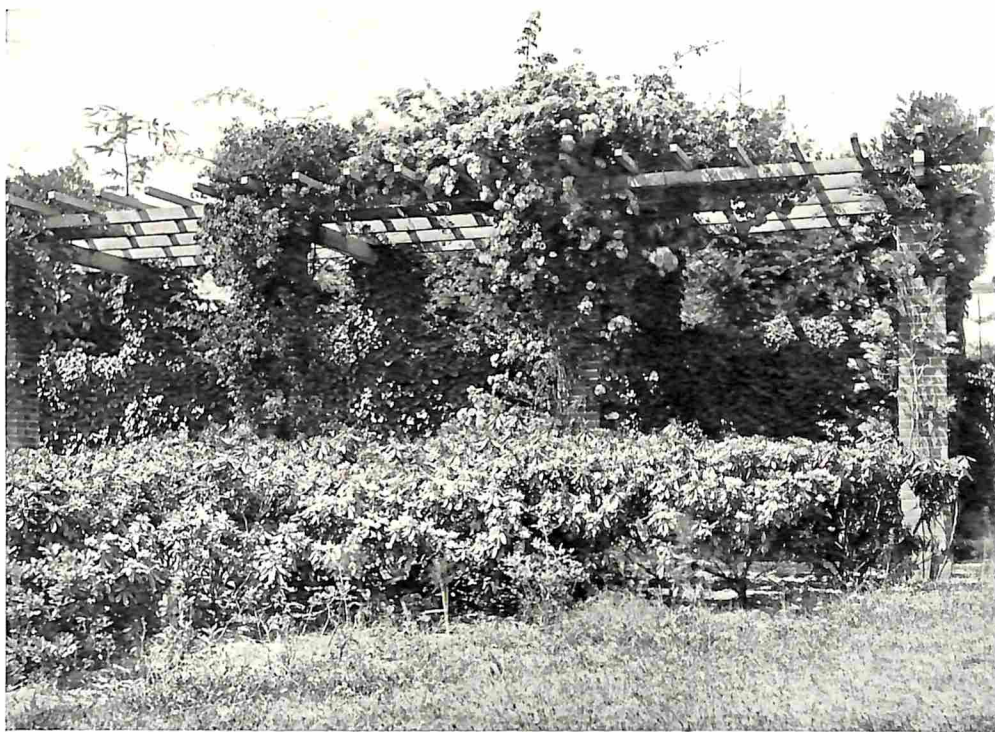

Foto C. J. Steenberg

ROZENPERGOLA TE LAREN